

Zonovergoten Zweedse zomer

Reporter Kelly Mortelmans, fotograaf Roel Willems en hun drie kinderen verloren alle besef van tijd in het noordoosten van Zweden. In het land van de middernachtzons en de duizenden meren beleefden ze eindeloze dagen, dicht bij de natuur.

Lees verder

In het Mårdseleforsen-natuurreservaat maken we een avondwandeling over prachtige hangbruggen.

Senne Willems
 avonturier en oudste van
 de 3 kinderen

spotte beverdammen en zelfs een
 ringslang tijdens deze kanotocht,
 maar bewaart altijd zijn 'cool'.

Slow travel met de camper

Ongelooflijk, de vrijheid die het allemansrecht geeft. Vrijheid om te kamperen waar je wil, maar ook de mogelijkheid om alles op je eigen ritme te doen. Waar de eland koning is, dwaalden we langs rode huisjes en meren, snoepten we *kanelbulle* en *tunnbröd* en ontdekten we nog veel meer op-en-top Zweedse zaligheden.

Zweuden in zeuven haltes

Tekst Kelly Mortelmans - Foto's Roel Willems

Halte 1: Svartådalen – Skultuna Boeiende bevers en moordlustige muggen

Tot op onze botten doordrongen van koude en regen, zo was onze laatste zomer in Zweden jaren geleden. Gewapend met truien en waterdichte kleding zijn we op alles voorzien, althans, dat denken we. De natuur beslist er anders over, want tijdens deze vakantie in Zweden wordt het heet en droog. Met 34°C slaat de thermometer in onze camper bijna tilt wanneer we het erf oprijden van B&B Eden's Garden. Uitbaters John en Mandy vielen zo'n zestien jaar geleden als een blok voor Zweden en brachten hun hele hebben en houden vanuit Nederland naar hier. Hier, dat is Svartådalen of het Zwarte Rivierdal, een bijzonder natuurgebied met *wetlands* of gewoonweg waterrijke gebieden. Doordat het land overstroomt hebben ze een uniek ecosysteem en een enorm grote biodiversiteit, maar jammer genoeg worden de gebieden wereldwijd steeds zeldzamer. John zet zich in om mensen bewust te maken van het belang van deze fragiele gebieden. Dat doet hij door beversafari's te organiseren: 'Bevers houden door het bouwen van dammen

de *wetlands* intact, de stroom vertraagt en het land loopt onder water. Dat creëert een unieke omgeving die noodzakelijk is voor bepaalde fauna en flora. Bevers doen nooit aan overexploitatie, in tegenstelling tot de mens. In deze tijden van klimaatverandering is droogte een groot probleem. Eén van de belangrijkste dingen die we hiertegen kunnen ondernemen is het herstellen van de *wetlands* door de beverpopulatie te stimuleren,' vertelt John gepassioneerd. Na nog wat tips en tricks gaan we zelf met de kano's op pad. Het is verbazend stil op de Svartånrivier. John is de enige verhuurder en de enige andere levende zielen die we ontmoeten zijn libellen, vogels, koeien en - brrr - een ringslang. We laten onze peddels zo rustig mogelijk het water beroeren om de rust niet te verstoren. Sporen van bevers zien we volop, afgeknaagde boomstammen en dammetjes sieren de oevers. Om de bedrijvige diertjes zelf te ontwaren hadden we een stuk vroeger moeten opstaan. 's Avonds blijft het heet en ondanks de zware tocht is slapen geen optie. Vanop de steiger gooien we onze vishengels uit, mét G-1000 muggenwerende kleding aan én een muggennet op onze hoofden, want de moordzuchtige muggen vallen ons genadeloos aan. ▶

Halte 2: Höga Kusten - Norrällsviken 's Werelds hoogste kustlijn

Volgens onze weerapp is het aan de Hoge Kust een aangename 27 graden en we ontvluchten de hitte. Over de indrukwekkende Höga Kusten-hangbrug komen we terecht aan 's werelds hoogste kustlijn, die in haar geheel behoort tot het Unesco-werelderfgoed. Tijdens de meeste recente ijstijd lag het hele gebied bedolven onder een laag ijs van wel 3.000 meter dik, die de aarde omlaag drukte. Toen het ijs wegsmol, rees het land uit de zee op, nu al bijna 300 meter hoog, dit wordt dus niet voor niets de Hoge Kust genoemd. Met het Nationaal Park Skuleskogen en de befaamde High Coast Trail is het een paradijs voor wandelaars. Wij kiezen eerst voor ontspanning: na een tussenstop bij Mjälloms bakkerij waar we het traditionele platte brood of *tunnbröd* leren bakken, stranden we een paar dagen op de rustige Norrällsviken-luxecamping, waar we verkoeling vinden in het ijskoude zwembad, luieren en kuieren langs de baai. 's Avonds schuiven we aan in het restaurant Fiskarfänget voor verse zalm en een fris Höga-Kustenbiertje. De stinkende streekspecialiteit *Surströmming* (in blik gegiste haring) laten we met plezier aan ons voorbijgaan.

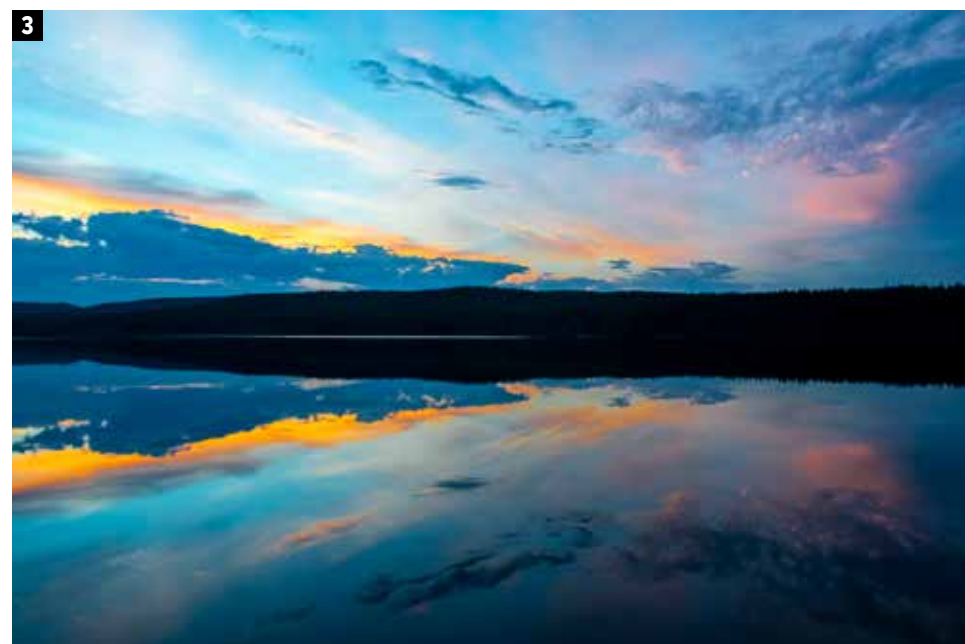
Halte 3: Höga Kusten - Skuleskogen National Park Ploeteren voor prachtige panorama's

Bengt, onze wandelgids, wacht ons op bij de zuidingang van het Nationaal Park Skuleskogen. Zweden wandelen veel en graag en hij zet er dan ook meteen stevig de pas in. Het eerste stuk is makkelijk. We stappen langs houten wandelpaadjes, slingerend tussen berken en esdoorns. Naarmate we vorderen, wordt de klim steiler en het landschap kaler. Grote, rozig rode granietblokken liggen in het rond gestrooid alsof een stel reuzen hier een spelletje kogelstoten speelde. Ze zijn begroeid met mossen en korstmossen en niet eenvoudig te beklimmen, maar het uitzicht is het

geploeter meer dan waard. 'Zie je die toppen daar? Dat waren vroeger eilandjes die boven het water uitstaken. En die meertjes? Dat waren inhammen die nu volledig van de zee zijn afgesloten,' wijst Bengt ons op enkele markante kenmerken. Zelfs onze kroost wordt stil van het adembenemende uitzicht, of is het door de vermoeiende klim in deze hitte? Op de terugweg klauteren we langs de Slättdals-skrivan, een diepe kloof waar het heerlijk koel is en passeren we enkele puinvelden, uitgestrekte vlakten met door het water gepolijste stenen. Zoiets hebben we nooit eerder gezien. Het smaakt naar meer, maar onze stijve benen doen ons de dag nadien toch voor de gemakkelijke optie kiezen. Met de kabellift sjezen we gezwind naar Toppstuga, een gezellig hutje op de top van de Skuleberg, voor een lekkere lunch met een sensationeel uitzicht.

“
Overnachten,
water nemen
van meren,
wildplukken,
vuur maken: in
Zweden kan en
mag het.

- 1 Vanuit je luie stoel op de camping in Norrällsviken heb je een knap uitzicht op de baai.
- 2 Echt donker wordt het niet, de hemel krijgt 's avonds wel een prachtige gloed.
- 3 Het sensationele uitzicht in het Nationaal Park Skuleskogen is de klim meer dan waard.

Halte 4: Åskasjö Vers gevangen vis en brood uit de oven

Langs de Sagaväg rijden we in een rustig tempo het binnenland in. Sporadisch begroeten we een hier o-zo-populaire Amerikaanse oldtimer, maar meestal is de weg verlaten. Af en toe stoppen we bij een *loppis*, kleine rommelmarktjes bij iemand thuis of in een parochiezaaltje. Locals ontvangen ons hartelijk, we maken een praatje over het uitzonderlijke weer en we krijgen tips over plekje die je gezien moet hebben. Eén van de redenen waarom we met onze camper naar Zweden zijn gekomen, is het *Allemansrätt*, het allemansrecht, dat iedereen het recht geeft om te genieten van de natuur, mits je enkele eenvoudige regels respecteert: stoor niemand en maak niks kapot. Overnachten, water nemen van meren, wildplukken, vuur maken: in Zweden kan en mag het. Een heerlijke vrijheid. We hobbelen een weggetje in en wachten vol spanning af, wat ligt er op ons te wachten? Het plekje overtreft onze stoutste dromen: we vinden een magnifiek meer met een zandstrand, een droogtoilet en enkele plaatsjes om vuur te maken. Een klein paradijs. En het allermooiste? We zijn hier he-le-maal alleen. Vishengels, gezelschapspelletjes en boeken worden bovengedaald. iPads? Playstationspulletjes? ▶

Voor een geslaagde kampeer- vakantie

De beruchte muggen in Zweden hou je op afstand met een open vuur, én op dat vuur kan je ook nog eens koken: zo vermijd je de dure Zweedse restaurants. Tips om te kamperen als een pro:

Draag kleding in G-1000 stof van het Zweedse Fjällräven, de stof is zo dicht geweven dat ze niet alleen sterk en weersbestendig is, muggen kunnen er niet doorsteken. De kleding is bovendien aangepast aan het wispelturige Zweedse klimaat. Voor wandelingen of om te vissen is een hoedje met net aangewezen.

www.fjallraven.com

De Mygga roll-on, verkrijgbaar in de Naturkompaniet-winkels werkt volgens locals het best.

www.naturkompaniet.se

Een open vuur en zeker de rook ervan, houdt muggen op afstand. Kan je geen kampvuur maken, dan is een brandende muggenspiraal van het merk Favorit een goede oplossing.

Koken op het kampvuur: restaurants in Zweden zijn schaars en duur, bakkerijen vind je enkel in de grote steden. Je bent dus vaak aangewezen op jezelf om brood te bakken of te koken. Vuurplaatsen en sprokkelhout zijn overal te vinden.

Mee te nemen:

- **Petromax Fire Anchor**: een kleine buitenkeuken met grill en haken om potten of een waterketel aan te

hangen. Overal op te stellen en makkelijk af te breken.

- Een **Dutch Oven** is een handige gietijzeren ketel waarin je kan koken maar ook zelf brood bakken. Onmisbaar als je houdt van lekker vers brood.

www.petromax-shop.de

1 Een lekker visje vangen voor op de barbecue.
2 Plukken en meteen smullen, Tibe zorgt voor het dessert.
3 Het avondlicht zet de Mårdseleforsen in vuur en vlam.

Onze technologieverslaafde kinderen missen ze geen minuut. Twijgjes zoeken om vuur te maken, deeg kneden voor een brood of een pijl maken met je zakmes is zoveel leuker. Op het kampvuur grillen we onze vers gevangen vis en we zitten gezellig bij elkaar. Boven het vuur hangt onze *Dutch oven* waarin het brood begint te geuren, en de stilte wordt alleen verbroken door enkele trompetterende kraanvogels. De zon zakt en zorgt voor een schouwspel van betoverende kleuren boven het meer, donker wordt het echter niet. En moe? Dat worden we ook niet. Verbazingwekkend wat het doet met je lichaam om vierentwintig uur per dag zonlicht te krijgen.

Halte 5: Mårdseleforsen Avondwandeling over hangbruggen

De loop van de rivier Vindelälven, die varieert tussen woest kolkend en rustig kabbelend, brengt ons langs het Mårdseleforsen-natuurreservaat. Op onze route staan talloze vliegvissers in het water, het stikt er namelijk van de vis. De zon staat laag en de temperaturen zijn eindelijk draaglijk. 'Oh nee, nu nog wandelen?' Onze kids staan niet te springen, tot ze de eerste hangbrug over de woeste rivier ontdekken. De wandeling

blijkt een aaneenschakeling van hangbruggen, eilandjes, stroomversnellingen en ondiepe rotspoeltjes waarin ze naar hartenlust kunnen spelen. De zon danst op het water, er hangt een geur van hars en korstmos en een roodstaart kwettert erop los, het is een sprookjesachtig tafereel. We vergeten de tijd en wanneer we terugkomen aan het restaurantje boven is het gesloten, het blijkt al tien uur. Onze biologische klok is duidelijk in de war! Gelukkig hebben we nog wat restjes brood en *kanelbulle*, geurige kaneelbroodjes om onze hongerige magen tot rust te brengen.

Halte 6: Hornträskbadet Rendierharen in de struiken

Een eland! En daar, nog eentje! Nu we laat op de avond nog door Zweeds Lapland trekken is het het uitgelezen moment om de koning van het Zweedse woud in het vizier te krijgen. De regio wordt ook wel Gold of Lapland genoemd, een van de basisinkomsten is hier namelijk de mijnindustrie. De toeristische attractie in Kristineberg - de diepste mijn van Zweden met een onderaardse kerk - is al gesloten. Dan gaan we maar op zoek naar ander 'goud': de zalige gele kruipbraam, de bossen, de overweldigende natuur en stilte. 'Hornträskbadet' staat er op een oud welkomstbord. Tussen de struikjes plakken rendierharen, een verroeste glijbaan ligt verlaten op een groot zandstrand. Het zand is echter schoon, er zijn bomen om onze hangmatten op te hangen en het water van het meer is kraakhelder. Opnieuw is er geen levende ziel te bekennen. Het is al een tijdje behelpen met onze camperdouches dus nemen we als Adam en Eva een frisse duik. Roel vangt enkele vissen en we barbecueën op het strand, als dessertje smullen we handenvol vers geplukte blauwe bessen. Een avond met een gouden randje. 's Ochtends is Markus al even verbaasd om ons hier te zien als wij hem. Hij woont al heel zijn leven in Kristineberg. 'Alleen mensen van in de buurt komen hier, toeristen bezoeken enkel de mijn. Daar heb ik mijn hele leven gewerkt, daar in de mijn vlak achter het meer. Koper, zink, lood en ook wat zilver en goud wonnen we daar. Het was zwaar werk. Nu niet meer hoor, het is helemaal gemoderniseerd. Donker is het er ook, maar dat zijn we gewend, de winters zijn hier ook donker en koud. Ja, in de zomer is het hier heerlijk in het land van de middernachtzon. In de winter is het leven hard. Wist je dat *träsk* eigenlijk moeras wil zeggen?'

Halte 7: Skellefteå - Bonnstan Kyrkstad Authentiek kerkdorp

Een einddoel hebben we niet, maar het grote kerkdorp Gammelstad bij Luleå en de natuurgebieden bij Kiruna staan al lang op ons verlanglijstje. Daar steken de grootste bosbranden in de Zweedse geschiedenis echter een stokje voor. Overal geldt er een verbod op vuur maken, ►

Camperen in Zweden

Wij parkeerden onze camper op deze plekken:

Åskasjö

GPS: N63°36'44.8" - E17°53'24.4"

Toegankelijk voor meer dan 5 campers. Droogtoilet, schuilhut, picknickbanken en vuurplaatsen. Afval kan je kwijt in de containers.

Mårdseleforsen

GPS: N64°40'57.3" - E19°14'18.9"

Parkeerplaats voor 2 à 3 campers nabij het restaurant. Vlak naast de weg, maar 's nachts hoor je enkel de rivier. Picknickbanken en droogtoilet.

Björksele

GPS: N64°59'10.5" - E18°32'39.7"

Verscholen plaatsje voor 1 à 2 campers met droogtoilet, sauna, vuurplaats en badmintonnet. Zwemmen is mogelijk in een afgedamd stuk van de rivier.

Hornträskbadet bij Kristineberg

GPS: N65°05'28.9" - E18°32'45.5"

Geschikt voor 1 à 2 campers, groot zandstrand met banken en een helder meer. Geen voorzieningen.

TIP: de Duitse reisgidsen van WOMO zijn een enorme hulp bij het vinden van bijzondere plaatsjes. Naast algemene reisinformatie vind je er per bestemming bereisde routes met wandelparkings, picknickplaatsen en geschikte overnachtingsplaatsen. Bij elke bezochte plek staat er ook wat de voorzieningen zijn. Zoek je een watertappunt of een plaats om je toilet te ledigen, dan vind je die in de gids.

shop.womo.de

De sfeer van lang vervlogen tijden in het kerkdorp Bonnstan.

toegangswegen zijn versperd en we zien her en der gigantische rookpluimen. Tientallen grote en kleinere brandhaarden teisteren het land, de aanhoudende droogte eist haar tol. Het is niet veilig om noordelijker te reizen. Bij Skellefteå ontdekken we een kleinere kerkstad, bekend als Bonnstan. In de 16de eeuw zorgde de protestantse reformatie voor strikte regels over het kerkbezoek, alle parochieleden moesten op zon- en feestdagen naar de kerk. In de praktijk bleek dit in het noorden erg moeilijk, de parochies waren reusachtig. Omdat het niet mogelijk was op één dag over en weer te rijden, werden er kerkdorpen ingericht. Het werden ontmoetingsplaatsen waar nieuwtjes werden uitgewisseld, belastingen geïnd en recht werd gesproken. Bonnstan is de authentiekste van de ooit 47 kerkdorpen in Norrbotten en Västerbotten, want renovatie of modernisering van de huisjes - die nu gebruikt worden als zomerhuisjes - is verboden. We struinen tussen de scheve, houten huisjes met hun kleurige luiken en snuiven de sfeer van lang vervlogen tijden op, toen *slow living* doodgewoon de manier van leven was. ■

PRAKTISCH

Reporter Kelly Mortelmans trok met de camper naar

ZWEDEN

Zweden is een uitgestrekt land met 25 provincies, elk met zijn eigen gebruiken en sfeer. Met een tussenstop in Västmanland rijden we naar Västerbotten en Norrbotten tegen de grens met Finland. Dit is het noordoostelijke deel van Zweden, grenzend aan de Botnische Golf.

ERHEEN

Pasar reisde langs de Grote Beltbrug en Öresundsbrug naar Zweden: zo hoef je niet vooraf een ferry te reserveren. Tolbedragen voor een camper tussen 6 en 10 meter met een MTM van 3,5 ton bedragen respectievelijk € 51 en € 104. Besparen op het oversteken van de bruggen doe je door een BroPass aan te schaffen voor vertrek. Zelfs bij een heen- en terugrit bespaar je zo al tot € 100.
www.oresundsbron.com/en/bropas

ETEN EN DRINKEN

1 Fiskarfänget
Norrfällsviken, Mjällom - www.fiskarfandet.com
Gemoedelijk restaurant met verschillende buffetten en vis à la carte. Overheerlijke zalm op een houten plank.

2 Toppstuga
www.friluftsbbyn.se
Beklim de Skuleberget of neem de Linbana-kabelbaan naar de top om te genieten van lekkers met een overweldigend uitzicht.

DOEN

3 Beversafari
Hällsjö 108, Skultuna - www.edensgarden.se
Ga voor dag en dauw of 's avonds op safari met een kano en ontdek alle bijzonderheden over deze onmisbare dieren.

4 Het Zweedse regenwoud
N 59° 46.988 - E 16° 23.056
Bewegwijzerde wandeling langs stroomversnellingen in de Zwarte Rivier. Meer uitleg over de wandeling in het boek *Wandelen in Midden-Zweden* van Paul van Bodengraven & Marco Barten.

5 Mjälloms Tunnbröd
Industrivägen 10, Ullånger - www.mjalloms.se
In het schattige bakhuisje ontdek je hoe authentiek Zweeds *tunnbröd* gebakken wordt. Voor een workshop moet je vooraf reserveren.

6 Nationaal Park Skuleskogen, Entré Syd
Docksta (N63°05'01.4, E18°28'38.7") - www.sverigesnationalparker.se
Verschillende wandelroutes vertrekken aan deze zuidelijke ingang van het nationaal park. Parkeerplaats voor 5 campers. Wandelgids Bengt Wallin kan je boeken via www.hoga-kustenwalkabout.se.

SLAPEN

7 Eden's Garden B&B
Hällsjö 108, Skultuna - www.edensgarden.se
John en Mandy verhuren niet enkel vakantiehuisjes, je kan ook met één camper logeren op het erf. Boek je een beversafari, dan is je aansluitende overnachting zelfs helemaal gratis. De camperplaats is nog in volle aanbouw, dus neem contact op om te weten wanneer je er precies terecht kan.

8 Norrfällsviken Camping, Cottages & Marina
Norrfällsviken - www.norrfallsvikenscamping.com
Een viersterrencamping met luxeueze en ruime staanplaatsen. Op het grote domein vind je verschillende restaurants, een zwembad, spa, hot tubs, een sauna, een barbecuehut, een kinderboerderij en een kleine campingwinkel.

9 Skuleberget Havscamping
Veåsand 211, Docksta (N63° 03'58.6", E18°21'56.8") - www.skulebergethavscamping.se
Camperplaats met moderne voorzieningen dicht bij de zuidingang van het Nationaal Park Skuleskogen, dus een goede uitvalsbasis voor een wandeltocht. Uitzicht op een mooie baai met een strandje.

Surf voor meer reisreportages naar pasar.be/uitstapenvakanties